

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

74. Quidam dispensatus à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos conualuit, quæsivit, an ad ingressum Religionis sub mortali teneretur? Et jamque quæritur, an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](#)

De Dispensationibus. Resol^l LXXIV. 223

cultate, non comprehenditur facultas communandi vota iurata, nam haec conceditur in Bulla Gregorij VIII, quae incipit: *Decet Romanum Pontificem*, vbi eadem illa facultas a Paullo III. concepsa, extenditur etiam ad vota iurata: ergo haec in illa non comprehendetur, alioquin frustra per hanc secundam Bullam concepta fuisset.

2. Sed magis mihi placet contraria sententia: id est affero, potestatem delegatam ad dispensandum, vel communitatum vota extendi ad dispensationem, & communionem iuramentorum, quae soli Deo sunt. Ita Caetanus 2.2. quæst. 89. articulo 9. paulo post priu. Henriquez lib. 7. de Indulgenc. cap. 30. num. 5. Emanuel Sa verb. In amentum, num. 32. & verb. vo- ransbi de voti irit. & dispensat. num. 6. Arag. 2.2. quæst. 89. articulo 1. dict. 1. Et quæst. 89. articulo 9. vers. Dic quare. Viuald. Candela. sacramenta 3. part. cap. 14. num. 8. Savyus in Clavis Regia. lib. 5. cap. 8. n. 9. p. 10. Dic Sorbus in compend. priuial. Mendi. vers. vixim,

in suis annos notab. 5. Suarez tom. 2 de Relig. tract. de votis lib. 6. cap. 14. num. 6. et seq. vbi latissime hoc probat Sanchez 6. de Matrimonio. disput. n. 18.

¶ Probatur haec opinio quia ad dispensandum in eius iuramentis, vel illa communitanda, nulla est opus facultate circa ipsa iuramenta directe, sed satis est facultate circa votum in eis virtute inclusum, quo sufficiat per dispensationem, aut eo communitato, ex consequenti, & quasi per accidens, destruitur, vel communitatio iuramentum, vptore, quod innitebat illi promissioni, tanquam fundamento. At vero primum legum, cui potest delegata ad dispensandum in votis, vel ea communitanda extenditur ad omnia vota; ac proinde, etiam ad id, quod vere est tale, virtute inclusum in eis iuramentis; ergo ex consequenti extenditur ad ea iuramenta.

4 Secundum probatur, quia dispositum in uno aequiparatorum, censetur dispositum in altero, *i. tantum s.* de fero, *Ced de furi.* & docet gloss. cap. si possumus, *ad confirmationem, de electis in o.* At, quo ad haec prilegia, vere aequiparantur huiusmodi iuramenta, & vota, quoniam in eis privilegiis conceditur facultas remittendi, aut commutandi obligationem ex virtute religione soli Deo tanquam creditori acquisitam, & volum spectatur, an etiam homini ius comparationis sit vice in iuramentis homini praestitis. At tamen voti, quam iuramentis soli Deo praestiti obligatio tantum Deo acquiritur; ergo facultas circa vota extenditur ad iuramenta. Hinc sequitur est contra, quod si privilegium esset ad commutandam iuramenta soli Deo facta, vel in eis dispensandi, extenderetur etiam ad vota, quia militat in hoc casu haec secunda ratio a nobis alata, nempe, quod haec iuramenta voto aequiparantur, quo ad dispensationem, & commutationem illa Suarez d. cap. 14. num. 24. & Sanchez ubi supra v. 19. qui addit, hoc esse verum, quoniam iuramenta non habent inclusam promissionem, sed absque ea soli Deo facta, quia reputatur tanquam votum, cum deo obligatorio ex illo queratur ex virtute religione. Idem dicti Suarez loc. cit. num. 11.
s. Refutatio. *v. 19.*

Restat modò respondere ad fundamenta in contumaciam superioris posita; dico igitur, quod non virgeter duplice vinculo nam virtumque hominem ligat ergo. Eadem eadem virtute religionis: ac proinde eadem potestas potens est soluere virtumque debitum eodem religionis iure. Deo acquisitionis: sicut eadem virtus religionis potens est virtumque vinculum inducere. Confirmatur: nam hæc potestas debet amplius interpretari: ergo si potest vincula vincula circa diuersas materias soluere, potest et ea soluere.

⁶ Nec etiam virget Bulla Gregorij XIII. quæ priu-
legii Pauli III. Societati IESV concessum de dispen-

sando in votis extendi etiam ad vota iurata annam id
Pontifex fecit; vel ad maiorem Declarationem, ut si
solent Romani Pontifices in aliis materiae id facere, sed
ad tollendum omnino minimo scrupulatum, qui in alta
sententia probabili esse poterat.

8 Sed contrarium dicendum existimare cum aliis
quia licet per illa nullum hominem, cui sunt, ius com-
paretur: at cum non habuit intuitu pietatis, nec Deo,
nullam voti rationem induunt, sed mere promissionis
humanae, a proinde homine votorum non veniunt.
Sic tenet Petrus Ledelius de *Mariam*, q.47. art.3.
dub.3, quod monet circa 3, argum. sed adhuc est adver-
tendum Sanchez lib.1. de *Mariam*. disp.32. n.17.
Suarez tom.2. de *Religio tract. de iuramentis*. lib.2. cap.41.
num.13. & tract. de *voto* cap.14. num.13;

RESOL. LXXIV.

Quidam dispensatus à Summo Pontifice in voto Religionis ratione infirmitatis post multos annos conculit: querunt, an ad ingressum Religionis sub mortali ieneretur.

Etiamque quaritur, an Sacerdos Beneficiarius dispensatus ab onere recitandi Horas Canonicas ex infirmitate oculorum, si postea conualuerit, teneatur sub mortali Officium Diuinum recitare vel fructus restituere.

Ex quibus infertur, quod cessante causa finali dispensations, adhuc valet dispensatio. Ex p. 6. tt. 7. & Misca, Ref. 15.

S. I. C onfului, ut Religionem ingredetur. Sed in-
Ctstabat. An aliqua esset probabilis opinio,
qua illum a talis onere liberaret. Et tunc respondi asser-
mativus ex Doctoribus, quos ego citavi in parte i. tr.
10. refol. 41. affectuerat quod cessante causa finalis
dispensationis adhuc valeat dispensatio. Et ita hanc senti-
mentum nouissime me citato tenet etiam Auditorius
Conscientia Bonorum & discolorum anno 1638. men-
tente Maio casu 1. sol. 33. ubi querit an Sacerdos Bene-
ficiarius dispensatus ab onere recitandi horas Cano-
nicas ex infirmitate oculorum, si postea conualuerit,
tenetur ex mortali recitare officium; & responderet
negatiue ex rationibus a me adductis in ciuitate refol.
14. Quia dato, quod reslauerit omnino causa finalis

dispensationis, post quam dispensatio fuit exequitio-
ni demandata adhuc tamen valer dispensatio: ita ut
qui à principio obtinuit dispensationem cum causa
rationabili & sufficienti, et si postea decursu tem-
poris cessauerit totaliter illa causa (ut accidit in casu
proposito) non peccet viens tali dispensatione sic
obtenta, cum per eam absoluere concessum verè fuerit
impliciter relaxata lex illa, eiusque obligatio conse-
quenter omnino extraactavnde per cessionem illius
causa, ob quam fuerat concessa dispensatio, non po-
est renuiscere obligatio praedicta, cessante namque
causa finali, non cessat idē effectus consummatus, &
perfectus, (fecus quando nondum consummatus est)
ut multis probat Tiraquellus trac. cessante causa,
im. 12. Menochius de presumptionib. lib.4. pra-

Qæ licet
infra Ref.
146. &c lat.
in alia Re-
eius not. I
sup. diffi-
lin, 9, huius
textus, &c
vers. an Sa-
cerdos infi-
in tr. 6. Re-
39.5. vlt. 1.
lege etiam
doctrinam
Ref. hic su-
per sic.

lis præcitatæ.

Sump. 68. num. 19. Totalis autem effectus dispensationis est ipsa legis relaxatio, quæ per illam fit: cum ergo consummata sit, dispensatione semel iam facta, nihil obesse potest in posterum cessatio causa. Gratis autem & ab illo fundamento dicitur relaxatio illa fusile solam sub conditione à Principe facta, nempe dum causa perseveraverit.

2. Vnde supposita probabilitate supradicte opinio-
nis: quod scilicet Titius modo dicto simpliciter dis-
pensatus ab onere recitandi horas Canonicas propter
oculorum morbum, quo tempore dispensationis im-
peratae grauiter laborabat; adhuc gaudet beneficio
dispensationis, etiam postquam ab eo morbo
perfecte convaluit; ita ut non peccet omittendo in
posterum officij diuinæ recitationes; probabile est
eundem Titium in dicto euentu, nec teneri ac
vlam fructuum beneficij ab ipso posselli restitu-
tio-
nem. Hucque Auctor supra citata decisionis, quæ
omnia deserunt pro cau[n]o nostro. Vide etiam Zam-
bellum in *reper. Mor. verb. Dispensatio*, num. 5.
vbi me citato docet, quod dispensatio habita pro
necessitate, illa transacta, adhuc valeret, & dispen-
satus illa vti potest.

RESOL. LXXV.

An aliquando Episcopus possit dispensare in voto
castratis absoluere, ac in aliis votis Papa reservari?
Et notatur in hoc casu, quis censetur difficulter ad
Pontificem adiuvare, & qua causa legitima?
Et an si occurrit predicta necessitas, & aditus ne-
*que ad Episcopum pateat, possit Parochus dis-
pensare, ex praesumpcio[n]e Pontificis voluntate? Ex*
p. 11. tr. 8. & Msc. 8. Ref. 5.

Sep. hoc in
tom. 8. tr. 4.
Ref. 38. §. vlt.
& hic infra
in Ref. 133. §.
Probatur,
paulo post
initium, à
vers. si cundo
volum. &
magis 14.
in tom. 7. tr.
1. Ref. 277.
¶ 1. & 2. &
ergo in isto modo Episcopis talis potestas. Probatur
in tom. 4.
tract. 3. Ref.
119. in di-
uersis. illius
ver. & li-
go[n]ter 5.
Sed
ius, & hic
supra in Ref.
32. cursum in
§. 1. & su-
perius in tr.
1. Ref. 98. §. 2.
post mediū.
Ver. Tertio
in voto.

¶ 1. **A**ffirmative responder Raphaël de la Torre *to. 1. in 2.2. Diui Thoma. q. 88. art. 12.*
disp. 3. num. 14. Probatur, quia iure diuino concessa erat facultas dispensandi super omnibus votis dispensabilibus, & hæc potestas Summi Pontificis auctoritate limitatur, ne in actu exeat respectu aliorum quorum: sed credendum non est Summum Pontificem interdicere hanc potestatem, quando alias non patet facilis aditus ad ipsum, vel ad alium habentem delegatam potestatem super hæc vota dispensandi: ¶ ergo in isto modo Episcopis talis potestas. Probatur minor: quoniam talis prohibitus esset in grava præjudicium Ecclesiæ, & in Christi offendam: multi siquidem haberent legitimam causam ad dispensationem petendam; nec tamen possent propter difficiliorum aditum ad Pontificem. Sed dubitabit quispius, quis censetur difficulter aditus, & qua causa legitima? Quia in re præcipue standum est arbitrio prudentis viri, qui considerabit locorum distantiam, temporis opportunitatem, persona, aliaſ que omnes circumstantias, inter quas præcipue ponderanda erit indigentia, & pecuniae inopia, si enim quis numeros non habeat pro dispensatione obtinenda, etiam si alii facile posset adire Romanum, cum eo poterit Episcopus dispensare: similiter si imminet grava pericula transgressionis voti, & recursus ad Pontificem, est quasi moraliter impossibilis. Aduerat tamen Episcopus quod si voulentis necessitate posset subvenire per solam suspensionem executionis voti, non debet totaliter in voto dispensare; quia præfata potestas solam fundatur in quadam æquitate, & pia interpretatione: ergo extendi non debet ultra id, quod exigit moralis necessitas: quando igitur per solam dilationem executionis voti, satisfiat necessitat[i] voulentis, non debet totaliter votum auferri. Et hæc omnia docet Raphaël *vbi supra*.

2. Et hanc sententiam tenet etiam Sylvester *verb.*
volum. 4. §. 4. clarius, *verb.* *dispensatio* § 9. *Nauar-*
rus cap. 12. n. 42. & 75. *cum sequentibus.* Suarez *lib. 6.*
n. 26. *num. 9.* Sanctius *lib. 8.* *de matrimonio* *disp. 9. n. 22.*

& sequentibus, & videatur etiam *Caiet. 1. 2.* *quest. 97.*
art. 4. afferens in leibus, in pericolosis, in frequen-
tibus causis posse Episcopum dispensare, etiam si alias huiusmodi causa fini Pontifici referatur. Et his omnibus adde duos alios doctissimos Patres

Dominicano, Magistrum Ledea in *summa tom. 2.*
tr. 10. de voto cap. 8. ver. en la tercera parte, & Ma-
gistrum Gallego in *Bulla Crucis* *cap. 9. par. 3. §. 1.*
dub. 159. Quintanadueniam de subtile duarum hebdomadarum *cap. 12. num. 12.* Gobat in *Tribut. cap. 42.*
quest. 114. num. 32. Suarez de Relig. *tom. 2. tract. de*
voto cap. 26. num. 9. Lessius *lib. 21. cap. 49. dub. 13.*
num. 186. Sanchez in *summa tom. 1. l. 3.* *cap. 40. n. 32.*
& 34. Valentini *tom. 3. disp. 6. punct. 7.* Martinum de San Ioseph, & alios in sequenti Resolutione

Quæ dicitur in *tom. 1. 2. 3.* *Ref. 118.*

3. Sed si aliquis hic querat, An si occurrit praedita necessitas, & aditus neque ad Episcopum patet, possit Parochus dispensare praesumptio[n]e Pontificis voluntate? Respondeo negatiu[m] contra Gabrielem in *disp. 38. quest. 1. art. 5. concil. 2.* & contra Rodrig. loco infra adducendo, quia in Parochio nulla est potestas ordinaria ad dispensandum in votis etiam non reseruatis, neque ad illa commutanda, vt latè probat Sanchez *lib. 8. de matrimonio* *disp. 9. n. 27.* ratione, & auctoritate; nemo enim potest vota commutare, nisi habeat iurisdictionem vel Episcopalem, vel quasi Episcopalem in foro externo, vel habeat praeficium, vt contra Rodrig. *tom. 99. regu-*
lar. art. 9. probat Sanchez, *loc. citato*, & Bardi in *Bulla Crucis* *part. 2. tract. 7. cap. 2. sect. 5. n. 143.* cuius adde Quintanadueniam *vbi supra*.

RESOL. LXXVI.

An Episcopus valeat dispensare, ut contrahens cum
voto Castratus posset petere debitum?
Et quid circa hoc quoad Regulares virtute priuile-
giorum; assignatos tamen per Provinçiam, vel
etiam non assignatos virtute alterius privilegi
Iuli I. I?

Et quid de Confessori virtute Biella Crucis?
Et notatur, quod si supra dicta voto Castratum,
vel cum voto Religionis factio ante matrimonium,
vel post matrimonium ratum facta, nondum con-
summatis matrimonium, in ista casu neque
Episcopus, neque Regularis, neque Confessorius
virtute crucis potest dispensare. Ex p. 11. u. 8.
& Msc. 8. Ref. 4.

¶ 1. **A**d hoc dubium responder Dicastillus de *Sac. tom. 3. tract. 10. disput. 8. dub. 4.* *in Ref. 133. §. vlt.* *vbi sic ait;* Addint etiam Henriquez, & Valentini *supra*, Episcopum posse dispensare: similiter si imminet voto Castratus simpliciter contrareretur matrimonium, vt possint licite petere. Quod tamen alii negant, quia id est dispicare in aliqua parte substantiali voti Castratus simpliciter, quod nullo iure videatur concedendum Episcopo.

2. Hoc tamen non obstante mihi videtur probabile, quod prædicti Doctores docent, nam qui vo-
uit Castratum simpliciter & eo non obstante con-
traxit matrimonium, in eum statim peccando fe-
reduxit, in quo interim dominus durat, non tenetur ad
Castratum simpliciter, atque adeo votum pro illo
tempore durans matrimonij non est in statu voti
Castratum simpliciter, redditurum tamen ad statu[m]

castratus